

Adviezen aan gemeente
Ondersteuning mantelzorgers

Geef mantelzorgers erkenning

- Betrek mantelzorgers bij het opstellen en evalueren van mantelzorgbeleid zodat het goed aansluit bij de behoeften van mantelzorgers in uw gemeente.
- Neem mantelzorgers als rechtstreeks belanghebbende op in de Wmo verordening zodat zij ook recht hebben op een keukentafelgesprek en gecompenseerd kunnen worden als zij door hun mantelzorgtaken niet meer kunnen participeren op andere terreinen in de maatschappij.
- Voer het keukentafelgesprek met zowel de zorgvrager als met de mantelzorgers omdat in dit gesprek duidelijk wordt wat het zorgen voor de mantelzorgers betekent. Denk hierbij aan de draaglast, de noodzaak en de mogelijkheden tot ondersteuning.
- Het keukentafelgesprek resulteert in een arrangement. Neem in dit arrangement ook de eventuele ondersteuning aan de mantelzorgers op.
- Bekijk tijdens het keukentafelgesprek hoe het sociale netwerk van de zorgvrager en mantelzorgers eruit ziet. Naast de mantelzorgers zijn er vaak meer mensen die wat kunnen betekenen.

Ondersteun mantelzorgers

- Burgers moeten in elke gemeente een beroep kunnen doen op ondersteuning bij het uitvoeren van mantelzorgtaken. Dit betekent dat in elke gemeente in ieder geval de basisfuncties mantelzorg geregeld moeten zijn. Deze acht basisfuncties zijn in 2009 door VWS, VNG en Mezzo uitgebracht en betreffen: 1. informatie 2. Advies en begeleiding 3. Emotionele steun 4. Educatie 5. Praktische hulp 6. Respijtzorg 7. Financiële tegemoetkoming 8. Materiële hulp. Zie er samen met mantelzorgers op toe dat deze ondersteuning op een goede wijze wordt uitgevoerd.
- De sociale kaart is voor mantelzorgers belangrijk omdat zij in zorg en welzijnsland vaak door de bomen het bos niet meer zien. De sociale kaart moet daarom op orde en toegankelijk zijn.
- Zorg ervoor dat mantelzorgers op eenvoudige wijze kunnen achterhalen welke ondersteuningsmogelijkheden er voor hen zijn of wijs ze op de mogelijkheden.
- Elke situatie is anders. Neem maatwerk daarom als uitgangspunt.
- De mantelzorgers moeten een beroep kunnen (blijven) doen op het persoonsgebonden budget.
- Schenk speciale aandacht aan het invullen van respijtzorg omdat dit een belangrijke basisfunctie is om mantelzorgers te ontlasten. Houd dagbesteding, tijdelijke opname van de zorgvrager en mogelijkheden tot het inzetten van vrijwilligers in stand want dit zijn belangrijke vormen van respijtzorg.

Zorg voor een goed samenspel tussen formele en informele

- Het is van groot belang dat er een goed samenspel is tussen de formele en informele zorgverleners. Neem daarom bij het maken van prestatieafspraken met zorginstellingen ook op dat de instelling zorgt voor het bereiken, erkennen en ondersteunen van mantelzorgers. Maak met de zorg- of welzijnsinstelling afspraken dat zij hun personeel bewust maken om aandacht te hebben voor de mantelzorger naast de cliënt. Zij moeten de mantelzorgers als partner in de zorg (gaan) zien en de kennis en deskundigheid serieus nemen.
- Uw gemeente kan de zorg- en welzijnsorganisaties er op wijzen dat onderstaande punten belangrijk zijn om uit te voeren en dat de ondersteuning zo dicht mogelijk bij de zorgvrager en de mantelzorger wordt georganiseerd.
 - Als (zorg) vrijwilligers of mantelzorgers taken van professionals overnemen wordt gezorgd voor een goede begeleiding.
 - Professionals zijn alert op overbelasting van mantelzorgers, zetten (eenvoudige) methodieken in om dit vast te stellen en hebben kennis van de sociale kaart waardoor zij mantelzorgers kunnen ondersteunen of kunnen verwijzen naar ondersteuning.
 - Professionals zetten zo nodig actief in op het bouwen en/of versterken van het sociaal netwerk van de mantelzorger.
 - Professionals werken zodanig samen dat er een geïntegreerde aanpak bestaat voor de ondersteuningsvraag en de mantelzorger een aanspreekpunt heeft.

Investeer tijd en aandacht om cultuurverandering tot stand te brengen

- Investeer in een cultuurverandering bij burgers en bij organisaties die kwetsbare burgers ondersteunen. Een ingrijpende verandering zoals die van verzorgingsstaat naar participatiestaat vraagt tijd en aandacht. Dit kan door het gesprek met burgers en organisaties aan te gaan en aandacht voor dit thema in diverse media te vragen.
- Stimuleer en faciliteer de burgers om meer op eigen kracht te doen, het sociale netwerk te benutten en de bereidheid te hebben zich in te zetten voor anderen (in hun directe omgeving). Stimuleer en investeer in het in kaart brengen, onderhouden en zo nodig versterken van sociale netwerken van de burger. Er zijn diverse middelen en methodieken ontwikkeld om dit te doen. Organisaties die burgers ondersteunen zullen, uitgaande van het principe van de eigen kracht, burgers op een zodanige wijze moeten ondersteunen dat deze zelf weer verder kunnen. Nodig organisaties hiertoe uit, faciliteer, stimuleer en maak afspraken.

Belangenbehartigers

Naast de adviezen die verzameld zijn kwamen er ook enkele heel concrete suggesties en voorbeelden vanuit de belangenbehartigers naar voren. Enkele hiervan zijn:

- Gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) verstrekken t.b.v. (zorg) vrijwilligers. Dit maakt het de organisaties makkelijker om kwaliteit te leveren. Voor veel vrijwilligerszorg organisaties zijn de kosten van de VOG namelijk een grote aanslag op hun budget.
- Geef elke mantelzorger een Mantelzorg identificatiepas; zodat men kan aantonen dat men mantelzorger is en op de pas gegevens van vervangende zorgers kunnen aangeven voor het geval er iets met hen gebeurt. In sommige gemeenten geeft een dergelijke pas ook kortingen op bepaalde producten of activiteiten.
- Ervaringsverhalen en informatie van mantelzorgers verzamelen en ter beschikking stellen aan organisaties in (informele) zorg en welzijn.
- Tijdens het keukentafelgesprek of in een apart gesprek de ervaren belasting van de mantelzorger meten d.m.v. een test die 5 minuten in beslag neemt (bijvoorbeeld Caregiver Strain Index of Ervaren Druk door Informele Zorg)
- Breng in elke situatie het sociale netwerk in kaart (bv met de mantelscan)
- Methodieken inzetten om sociale netwerken te versterken (bijvoorbeeld 'Natuurlijk, een netwerkcoach') Naast de mantelzorger zijn er vaak nog meer mensen die kunnen helpen en ondersteunen in de zorg voor de zorgvrager.
- Een 'signaleringsnetwerk' van burgers en professionals in de wijk tot stand brengen.
- Stel casemanagers aan voor complexe situaties. Zodat er één aanspreekpunt is en deze casemanager ook de draagkracht- en draaglastverhouding van de mantelzorger regelmatig kan bespreken.

Deze adviezen zijn mede tot stand gekomen door:

